

WYMAGANIA EDUKACYJNE

WOS

dr Kamila Faszczka

- I. Regulamin Oceniania Przedmiotowego stanowi uzupełnienie „Zasad Wewnątrzszkolnego Oceniania, Klasyfikowania i Promowania Uczniów” Niepublicznej Szkoły Podstawowej nr 47 Fundacji „Primus” i uwzględnia specyfikę przedmiotów historia i WOS nauczanych w systemie dwujęzyczności.
- II. Ocenianiu podlegają osiągnięcia edukacyjne ucznia.
- III. Uczeń Niepublicznej Szkoły Podstawowej nr 47 ma możliwość osiągnięcia następujących standardów wymagań, będących podstawą oceniania i klasyfikowania z historii i WOS’u na poziomie podstawowym i rozszerzonym:
 1. Przyswojenie informacji – uczeń zna fakty i terminologię w stopniu umożliwiającym rozumienie przeszłości oraz bieżącej sytuacji świata, Europy i Polski dotyczącej:
 - a. Systemów politycznych
 - b. Struktury i organizacji społeczeństw
 - c. Organizacji i struktury władzy
 - d. Życia gospodarczego
 - e. Wydarzeń politycznych i militarnych oraz konfliktów i kryzysów społecznych, gospodarczych i religijnych
 - f. Działalności postaci, dynastii i grup społecznych
 - g. Osiągnięć cywilizacyjnych
 - h. Osiągnięć kultury i sztuki, myśli politycznej, społecznej i filozoficznej

2. Wykorzystanie informacji – uczeń stosuje faktografię i terminologię do wyjaśnienia procesu dziejowego oraz analizy bieżącej sytuacji społeczno-politycznej w języku polskim oraz w języku angielskim (zakres podstawowy).
3. Tworzenie informacji – uczeń przedstawia i ocenia wydarzenia i zjawiska, formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną i ustną w języku polskim i w języku angielskim (zakres podstawowy).

IV. Standardy wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny (bieżąca, śródroczną lub roczną klasyfikacyjną):

Ocena niedostateczna

1. Uczeń nie jest w stanie zastosować wiedzy (faktografii i terminologii) do wyjaśniania procesu dziejowego oraz analizy bieżącej sytuacji społeczno-politycznej.
2. Uczeń nie potrafi charakteryzować zjawisk, wydarzeń i procesów współczesnych i historycznych.
3. Uczeń nie potrafi analizować źródeł historycznych.
4. Braki w umiejętnościach i wiadomościach ucznia uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy.

Ocena dopuszczająca

Uczeń stosuje wiedzę (faktografię i terminologię) do wyjaśnienia procesu dziejowego oraz analizy bieżącej sytuacji społeczno-politycznej, formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną oraz ustną.

1. Opisując wydarzenia współczesne i historyczne:
 - a. Uczeń umieszcza je w czasie i przestrzeni (pamięta daty, posługuje się mapą).
 - b. Uczeń wymienia przyczyny i skutki wydarzenia.
 - c. Przedstawia chronologicznie przebieg wydarzenia.
 - d. Opisuje działalność postaci.
2. Uczeń charakteryzuje zjawiska, wydarzenia, procesy, ideologie.
3. Uczeń analizuje źródła historyczne.

Ocena dostateczna

Uczeń stosuje wiedzę (faktografię i terminologię) do tworzenia informacji, formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną oraz ustną

1. Porównując wydarzenia historyczne i współczesne
 - a. Uczeń wskazuje podobieństwa i różnice między zjawiskami.
2. Uczeń interpretuje informacje wyszukane z różnych źródeł wiedzy (kartograficzne, statystyczne itp.).
3. Uczeń wskazuje związki między różnymi dziedzinami życia społecznego: polityką, gospodarką, kulturą, ekonomią.
4. Uczeń analizuje źródła historyczne.

Ocena dobra

Uczeń stosuje wiedzę (faktografię i terminologię), formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną oraz ustną w języku polskim oraz w języku angielskim na poziomie podstawowego słownictwa.

1. Uczeń formułuje, uzasadnia i ocenia twierdzenia dotyczące zjawisk, wydarzeń, procesów i działalności postaci,
2. Uczeń porównuje wydarzenia dziejowe, potrafi wskazać podobieństwa i różnice między nimi.
3. Uczeń interpretuje informacje uzyskane z różnych źródeł wiedzy (kartograficzne, statystyczne itp.)
4. Uczeń analizuje źródła historyczne.

Ocena bardzo dobra

Uczeń stosuje wiedzę (faktografię i terminologię), formułując przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną i ustną w języku polskim oraz w języku angielskim na poziomie podstawowego słownictwa.

1. Uczeń ocenia zjawiska, wydarzenia, procesy i działalność postaci.
2. Uczeń potrafi uzasadnić sformułowane przez siebie oceny.
3. Uczeń wskazuje związki między różnymi dziedzinami życia społeczno-politycznego, dostrzega ich ciąg przyczynowo-skutkowy.
4. Uczeń interpretuje informacje uzyskane z różnych źródeł wiedzy (kartograficzne, statystyczne itp.).
5. Uczeń analizuje źródła historyczne.

Ocena celująca

1. Uczeń stosuje wiedzę (faktografię i terminologię), formułując rozbudowaną, przejrzystą i logiczną wypowiedź pisemną i ustną w języku polskim oraz w języku angielskim na poziomie zaawansowanym.
2. Uczeń dokonuje oryginalnych i twórczych osiągnięć opierających się na gruntownej wiedzy wykraczającej poza wiedzę podstawową oraz bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych, szkolnych i międzyszkolnych.
3. Uczeń jest laureatem lub finalistą olimpiad przedmiotowych.

V. System dwujęzyczności:

1. Na lekcjach historii tematy dotyczące dziejów Polski są wyłączone z systemu dwujęzyczności, który może obejmować jedynie historię powszechną.
2. Na każdej lekcji Nauczyciel wykorzystuje materiały dydaktyczne w języku angielskim: karty pracy, prezentacje, filmy edukacyjne itp. Uczniowie nie mają obowiązku zakupu podręczników do nauczania historii i WOS'u po angielsku.
3. Niezbędne do opanowania przez Uczniów słownictwo w języku angielskim Nauczyciel podaje na lekcji. Słownictwo to jest następnie wykorzystywane w kontrolnych pracach pisemnych (sprawdziany, kartkówki itp.).
4. Kontrolne prace pisemne (sprawdziany, kartkówki itp.) nie zawierają zadań wymagających od Uczniów rozbudowanych wypowiedzi pisemnych w języku angielskim. Błędy gramatyczne nie mają wpływu na ocenę.

VI. Uczeń w toku edukacji ma obowiązek:

1. Systematycznie uczestniczyć w zajęciach lekcyjnych.
2. Prowadzić zeszyt przedmiotowy, w którym:
 - a. Notuje temat lekcji i zagadnienia ze szczególnym uwzględnieniem terminologii w języku angielskim.
 - b. Sporządza notatki podczas lekcji, które uzupełnia w ramach pracy domowej.
 - c. Pisze zadania domowe.
 - d. Wkleja karty pracy w języku angielskim.
3. Dysponować podręcznikiem.
4. Być skupionym, pracowitym i aktywnym podczas każdej lekcji.
5. Systematycznie i rzetelnie pracować w domu.

VII. Diagnozowaniu osiągnięć i umiejętności ucznia w odniesieniu do wymagań edukacyjnych służą:

1. Odpowiedzi ustne obejmujące materiał z trzech ostatnich lekcji.
2. Kontrolne prace pisemne:
 - a. Sprawdziany obejmujące materiał nauczania z danego działu z uwzględnieniem terminologii w języku angielskim podanej na lekcjach przez nauczyciela.
 - b. Kartkówki z ostatnich trzech lekcji, zapowiedziane lub niezapowiedziane z uwzględnieniem terminologii w języku angielskim podanej na lekcjach przez nauczyciela.
3. Opracowania referatowe i prezentacje w języku polskim lub angielskim.
4. Projekt indywidualny lub grupowy w języku polskim lub angielskim.
5. Różne formy zadań domowych w języku polskim lub angielskim.
6. Różne formy aktywności uczniów na lekcji: aktywność, udział w dyskusjach itp.

VIII. Organizacja procesu oceniania osiągnięć edukacyjnych ucznia.

1. Oprócz ocen w skali od 1 do 6 obowiązują „-” lub „+”. Na koniec każdego półrocza „+” i „-” są przeliczne na oceny. Trzy „+” są tożsame z oceną bardzo dobrą z kategorii „aktywność”, trzy „-”, z oceną niedostateczną z tej samej kategorii.
2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.
3. Oceny śródroczne i roczne, określają ogólny poziom wiadomości i umiejętności ucznia i wyznaczane są w oparciu o oceny bieżące bez uwzględnienia średniej ważonej lub arytmetycznej ocen.
4. Uczeń dwukrotnie w ciągu semestru ma prawo być nieprzygotowany do lekcji. Fakt taki powinien być zgłoszony na początku lekcji w momencie sprawdzania obecności.
5. Braku przygotowania nie można zgłosić gdy odbywa się zapowiedziana praca kontrolna (kartkówka bądź praca klasowa).
6. Brak przygotowania do lekcji dotyczy spraw zaległych (np. pracy domowej, materiału z ostatnich lekcji), nie zwalnia zaś ucznia z obowiązku czynnego udziału w bieżących zajęciach lekcyjnych.
7. Kontrolne prace pisemne, z wyjątkiem niezapowiedzianych kartkówek, są obowiązkowe, zapowiadane co najmniej tydzień wcześniej.

8. Termin sprawdzianu z danego działu jest ustalany z klasą i podawany jej do wiadomości oraz wpisany do dziennika klasowego najpóźniej z tygodniowym wyprzedzeniem.
9. Kartkówki niezapowiedziane mogą być przeprowadzone bez wcześniejszego powiadomienia o tym Uczniów.
10. Uczeń, który opuścił pracę pisemną, z wyjątkiem niezapowiedzianej kartkówki, ma obowiązek napisać ją w terminie do dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły na konsultacjach przedmiotowych. Jeśli nie dopełni tego obowiązku, zmuszony jest napisać zaległą kontrolną pracę pisemną w wyznaczonym przez nauczyciela najbliższym terminie.
11. Niesamodzielność („ściągnięcie”) skutkuje wpisaniem oceny niedostatecznej do dziennika lekcyjnego bez możliwości poprawy.
12. Nauczyciel zobowiązany jest do sprawdzenia prac pisemnych w terminie do dwóch tygodni.
13. Sprawdziany pisemne są punktowane i oceniane według następującej skali ocen:
 - Ocena niedostateczna (1): 0 - 39%
 - Ocena dopuszczająca (2): 40% - 50%
 - Ocena dostateczna (3): 51% - 70%
 - Ocena dobra (4): 71% - 85%
 - Ocena bardzo dobra (5): 86% - 96%
 - Ocena celująca (6): 97% - 100%
14. Uczeń zapoznaje się ze sprawdzoną pracą pisemną na lekcji.
15. Wszystkie oceny mogą podlegać poprawie podczas podanych do wiadomości Uczniów godzin konsultacji przedmiotowych.
16. Ocena niedostateczna ze sprawdzianu/pracy klasowej bezwzględnie musi być poprawiona na ocenę pozytywną (co najmniej dopuszczającą). Uczeń poprawia ocenę niedostateczną do skutku.
17. Poprawa ocen z kontrolnych prac pisemnych, z wyjątkiem oceny niedostatecznej, jest dobrowolna i odbywa się w terminie do dwóch tygodni po oddaniu prac przez nauczyciela. Każdą ocenę, z wyjątkiem niedostatecznej można poprawiać tylko raz.
18. Poprawa oznacza dopisanie w dzienniku drugiej oceny obok oceny poprawianej, nie zaś – usunięcie poprawianej oceny. Przy wystawianiu oceny śródrocznej lub końcoworocznej obie oceny mogą, ale nie muszą być brane pod uwagę przez Nauczyciela.

19. Na życzenie Prawnych Opiekunów Ucznia jego prace pisemne są udostępniane do wglądu na terenie szkoły do końca trwania danego roku szkolnego tj. corocznie do dnia 31 sierpnia.
20. Na lekcji zabrania się Uczniom korzystania z prywatnego sprzętu elektronicznego, w tym telefonów komórkowych.
21. W wyjątkowych przypadkach losowych powyższe zasady mogą być indywidualnie modyfikowane.

PLAN WYNIKOWY

do programu nauczania z wiedzy o społeczeństwie dla klasy ósmej pt. „Dziś i jutro”

	Wymagania podstawowe	Wymagania ponadpodstawowe
<p>Nr. tematu lekcji</p>	<p>Rozdział I</p>	
<p>1.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady potrzeb człowieka [kontaktu, przynależności, uznania]; – wymienia osoby [podmioty, instytucje], które mają wpływ na rozwój młodego człowieka i zaspokajanie jego potrzeb; – podaje przykłady oddziaływania rodziny, szkoły i rówieśników na postawy i zachowania jednostki; – podaje przykłady ról społecznych; – wymienia podstawowe społeczne oczekiwania wynikające z pełnienia roli dziecka i ucznia; – podaje przykłady norm społecznych obowiązujących w wybranych społecznościach, np. w rodzinie, szkole; – wskazuje przyczyny i skutki nieprzestrzegania przez jednostkę norm społecznych; – podaje przykłady pozytywnych i negatywnych wzorców zachowań funkcjonujących w swoim środowisku rówieśniczym. – przedstawia czynniki mające wpływ na samoocenę człowieka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dopasowuje podane potrzeby do właściwych kategorii; – wskazuje zależności pomiędzy procesem zaspokajania potrzeb a rozwojem człowieka; – podaje konsekwencje braku zaspokojenia poszczególnych potrzeb człowieka; – wyjaśnia na czym polega proces <i>socjalizacji</i>. – wyjaśnia, jaką rolę w procesie socjalizacji odgrywa rodzina; – uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną. – porównuje społeczne oczekiwania dotyczące pełnienia roli dziecka i rodzica oraz ucznia i nauczyciela; – na wybranych przykładach [tekst, ilustracja] dostrzega konflikt ról społecznych; – podaje przykłady konfliktu ról społecznych; – na wybranych przykładach dokonuje analizy sytuacji, w której dochodzi do konfliktu ról społecznych [wskazuje przyczyny, konsekwencje, sposoby rozwiązania problemu]; – rozpoznaje i dopasowuje wskazane normy społeczne do właściwych kategorii; – dokonuje autorefleksji, wskazuje swoje mocne i słabe strony.
<p>2.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady grup społecznych; – wymienia grupy społeczne, do których należy; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dopasowuje właściwe cechy do podanych grup społecznych; – porównuje cechy grup nastawionych na realizację różnych typów zadań;

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cechy grupy nastawionej na realizację zadania, typowego dla społeczności uczniowskiej; – określa, jakim rodzajem grupy jest grupa koleżeńska; – podaje przykłady korzyści i zagrożeń wynikających z bycia w grupie; – podaje przykłady zasad efektywnej współpracy; – wymienia typowe konflikty występujące w szkole i grupie rówieśniczej; – podaje przykłady postaw/zachowań jednostek wobec konfliktu; – wskazuje dobre i złe strony poszczególnych postaw wobec konfliktu; – rozpoznaje podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych, w tym konfliktów w grupie rówieśniczej i w szkole. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje, w których łamane są zasady efektywnej współpracy w grupie; – dokonuje analizy konkretnej sytuacji konfliktowej [wskazuje strony konfliktu, przejawy, przyczyny i konsekwencje społeczne konfliktu; proponuje sposoby rozwiązania konfliktu, uzasadnia wybór sposobu rozwiązania konfliktu]; – porównuje konsekwencje przyjęcia określonych postaw wobec sytuacji konfliktowej dla jednostki i społeczeństwa; – wymienia warunki prowadzenia skutecznych negocjacji; – porównuje różne sposoby rozwiązywania konfliktów, wskazuje ich dobre i złe strony.
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe rodzaje komunikacji; – podaje przykłady komunikatów werbalnych i niewerbalnych; – określa nadawcę i odbiorcę przedstawionego komunikatu; – wymienia podstawowe zasady skutecznej komunikacji; – wskazuje przykłady łamania zasad dobrej komunikacji; – podaje przykłady sytuacji, w których młody człowiek powinien zachować się asertywnie [zachować dystans, sprzeciwić się]; – rozpoznaje postawy asertywne oraz postawy uległości, agresji i manipulacji; – wymienia zasady, których należy przestrzegać w wystąpieniach publicznych; – wymienia czynniki utrudniające wystąpienia publiczne. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym różni się przekaz werbalny od niewerbalnego; – wyjaśnia, jaką rolę pełni komunikacja niewerbalna; – stosuje w praktyce zasady skutecznej komunikacji, np. w wystąpieniu na forum klasy; – odczytuje znaczenie i rolę komunikatów niewerbalnych w zaprezentowanych wystąpieniach publicznych; – wyjaśnia, czym się różni debata od dyskusji; – wyjaśnia, czym się różni postawa asertywna od postaw: uległości, agresji i manipulacji. – dokonuje krytycznej analizy postaw uznawanych za asertywne pod kątem przestrzegania zasad asertywności; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] akcję społeczną propagującą postawy asertywne i zasady asertywności.
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy rodziny jako grupy społecznej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje cechy różnych typów rodzin;

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady więzi łączących członków rodziny; – wymienia potrzeby młodych ludzi, które zaspokaja rodzina; – podaje nazwy poszczególnych funkcji rodziny i przykłady ich realizacji; – wymienia podstawowe oczekiwania społeczne wobec poszczególnych członków rodziny [dzieci, rodziców]; – wymienia podstawowe prawa i obowiązki dziecka w rodzinie; – wymienia podstawowe wartości kształtujące życie rodzinne; – wymienia podstawowe problemy zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu współczesnych polskich rodzin; – wymienia instytucje wspierające rodziny w realizacji swoich funkcji oraz formy pomocy rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki sprzyjające zacieśnianiu więzi rodzinnych; – wyjaśnia, w jaki sposób rodzina przyczynia się do zaspokajania potrzeb człowieka; – rozpoznaje sytuacje nieprawidłowego realizowania przez rodzinę swoich funkcji; – wyjaśnia, jak na poszczególnych etapach życia jednostki, zmienia się rola rodziny w procesie socjalizacji; – wskazuje zależności pomiędzy systemem wartości a zasadami funkcjonowania rodziny; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] działanie [projekt społeczny] propagujące na terenie szkoły lub społeczności lokalnej wybrane wartości kształtujące życie rodzinne lub propagujące wiedzę na temat instytucji wspierających rodzinę i form pomocy rodzinie.
5.	<p>Uczeń :</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe zadania i funkcje szkoły; – wymienia działania, za pomocą których szkoła realizuje poszczególne funkcje; – wymienia formy organizacji życia szkolnego, np. klasę szkolną, pozalekcyjne koło zainteresowań; – określa, kto tworzy samorząd szkolny; – podaje przykłady działań samorządu uczniowskiego; – podaje nazwy organów samorządu uczniowskiego w swojej szkole; – wymienia podstawowe prawa i obowiązki uczniów; – rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia; – wymienia osoby, u których może szukać pomocy, w przypadku naruszenia praw ucznia; – wymienia poszczególne typy szkół tworzących strukturę szkolną w Polsce; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – hierarchizuje funkcje szkoły; – określa, jaki wpływ na rozwój i przyszłość młodego człowieka wywiera szkoła; – charakteryzuje i porównuje poszczególne formy życia szkolnego [organizacja, zadania, formy działania]; – ocenia pracę samorządu szkolnego / podejmowane przez niego działania i formy pracy; – ocenia i uzasadnia swoją aktywność [pracę] w ramach samorządu szkolnego; – wymienia umiejętności, których oczekuje współczesny rynek pracy; – wymienia czynniki umożliwiające odniesienie sukcesu edukacyjnego i zawodowego; – przedstawia wady i zalety wyboru poszczególnych wariantów dalszej edukacji; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] działanie [projekt] propagujące ideę samorządności uczniowskiej lub informujące społeczność szkolną, o

	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia podstawowe warianty kontynuowania edukacji po ukończeniu szkoły podstawowej; – dopasowuje do wybranych kategorii społeczno-zawodowych odpowiadające im kompetencje. 	sposobach dochodzenia swoich praw w szkole.
6.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia dochody rodziny od wydatków; – wymienia podstawowe wydatki i źródła dochodów typowego gospodarstwa domowego [z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych – w powiązaniu z rodzajami ubezpieczeń społecznych]; – wymienia podstawowe zasady konstruowania budżetu domowego; – ocenia, czy przykładowy budżet domowy został prawidłowo skonstruowany; – planuje swoje wydatki tak aby nie naruszały struktury budżetu domowego; – wymienia podstawowe prawa przysługujące konsumentowi; – podaje przykłady łamania praw konsumenta; – wypełnia typowy formularz reklamacyjny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje strukturę typowego budżetu domowego; – wymienia przyczyny powstawania deficytu w budżecie domowym; – projektuje działania służące ograniczeniu wydatków budżetu domowego; – wymienia instytucje chroniące prawa konsumenta; – wymienia podstawowe zasady, którymi powinien kierować się świadomy konsument; – pisze reklamację; – wyjaśnia, jak przestrzeganie zasad świadomego konsumenta wpływa na funkcjonowanie gospodarstwa domowego; – na wybranych przykładach ocenia ofertę handlową [przydatność w gospodarstwie domowym, jakość, cena, konkurencyjność].
ROZDZIAŁ II		
1.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na wybranych przykładach przedstawia, że godność człowieka jest podstawą różnych systemów moralnych; – wymienia główne cechy praw i wolności człowieka [powszechne, przyrodzone, nienaruszalne i niezbywalne]; – analizuje sformułowania preambuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka; – wymienia podstawowe prawa zawarte w <i>Konwencji Praw Dziecka</i>; – podaje przykłady łamania praw dziecka; – rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie poszczególnych cech praw i wolności człowieka; – podaje, kto i kiedy uchwalił <i>Powszechną Deklarację Praw Człowieka</i> oraz <i>Konwencję Praw Dziecka</i>; – wyjaśnia, na czym polega szczególne znaczenie <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i>; – przedstawia historię koncepcji praw i wolności człowieka; – wyjaśnia, w jaki sposób młodzi ludzie mogą włączyć się w działania prowadzone przez UNICEF; – prezentuje* wybraną formę aktywności UNICEF-u.

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działań podejmowanych przez UNICEF. 	
2.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia przykłady konstytucyjnych praw i wolności człowieka; – podaje przykłady praw i wolności osobistych, politycznych oraz socjalnych, kulturalnych i ekonomicznych zagwarantowanych w Konstytucji RP; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy prawami a wolnościami człowieka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady praw pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy prawami pierwszej, drugiej i trzeciej generacji; – wyjaśnić, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa system ochrony praw człowieka; – uzasadnia konieczność funkcjonowania systemu ochrony praw i wolności człowieka; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] kampanię społeczną propagującą ideę ochrony praw i wolności człowieka.
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sytuacje, w których naruszana jest godność człowieka; łamane są prawa i wolności człowieka; – wymienia instytucje chroniące prawa człowieka w Polsce; – podaje przykłady spraw, z którymi można zwrócić się do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; – podaje przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się ochroną praw i wolności człowieka. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odszukuje w mediach opisy sytuacji, w których łamane są prawa człowieka; – przedstawia zagrożenia wynikające z łamania praw i wolności człowieka; – wymienia przyczyny łamania praw człowieka; – wyjaśnia rolę Rzecznika Praw Obywatelskich w systemie ochrony praw człowieka w Polsce; – podaje przykłady działań podejmowanych przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż; – przedstawia, ocenia [uzasadnia ocenę] poziom przestrzegania i ochrony praw i wolności człowieka w wybranym państwie świata, w tym w Polsce; – prezentuje* działalność wybranej organizacji międzynarodowej na rzecz ochrony praw i wolności człowieka.
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, kogo w świetle polskiego prawa, nazywamy nieletnim; – wymienia podstawowe zasady odpowiedzialności prawnej nieletnich; – podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wykorzystania internetu przez młodych ludzi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady środków wychowawczych lub poprawczych orzekanych wobec nieletnich, – wyszukuje i prezentuje informacje na temat działań służących zapobieganiu i zwalczaniu demoralizacji wśród nieletnich;

	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zagrożeń wynikających z korzystania z cyberprzestrzeni; – określa podstawowe zasady bezpiecznego korzystania z internetu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego nieletni podlega szczególnej ochronie prawnej w postępowaniu w sprawach o czyny karalne; – przedstawia wady i zalety aktywności na forach społecznościowych; – wyjaśnia, jak skutecznie można się chronić przed zagrożeniem cyberprzemocą.
5.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne zadania policji; – wymienia zadania i prawa przysługujące policjantom; – wymienia prawa przysługujące nieletnim w kontakcie z policjantami i przedstawicielami innych służb porządkowych; – odszukuje informacje o prawach przysługujących ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym; – wymienia, inne niż policja, rodzaje służb porządkowych w Polsce; – podaje przykłady działań straży miejskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia zadania służb porządkowych w Polsce innych niż policja i straż miejska; – interpretuje przepisy prawa dotyczące działania służb porządkowych; – wymienić prawa przysługujące ofiarom przestępstwa, świadkom i oskarżonym, w tym nieletnim; – uzasadnia konieczność znajomości przysługujących nam praw; – wyjaśnia, gdzie należy szukać pomocy w przypadku występowania przemocy domowej; – uzasadnia konieczność reagowania w przypadku występowania przemocy domowej lub przemocy rówieśniczej; – planuje działanie [przeprowadza / bierze aktywny udział] propagujące konieczność [skuteczne formy] przeciwdziałania przemocy domowej [przemocy w grupie rówieśniczej / przemocy w szkole].
ROZDZIAŁ III		
1.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje samorządów działających w Polsce; – wymienia podstawowe jednostki podziału terytorialnego państwa polskiego; – określa, w której gminie, powiecie i województwie mieszka [podaje nazwę, lokalizuje na mapie, rozpoznaje herb]; – podaje przykłady działań samorządu terytorialnego; – odszukuje informacje na temat osób pełniących najważniejsze funkcje w swojej gminie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w czym przejawia się zasada decentralizacji władzy publicznej w Polsce; – wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa samorząd terytorialny; – wymienia organy samorządów terytorialnych w Polsce; – wyjaśnia, czym się różni gmina wiejska, od gminy miejsko-wiejskiej i miejskiej; – określa, jaki charakter ma gmina, w której mieszka;

		<ul style="list-style-type: none"> – podaje imiona i nazwiska osób pełniących aktualnie najważniejsze funkcje w swojej gminie; – wymienia organy państwa, które mogą kontrolować działania władz samorządowych; – podaje przykłady samorządów zawodowych; – wyjaśnia, w jakim celu tworzone są samorządy zawodowe; – prezentuje*wybrany samorząd zawodowy.
2.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia organy władzy w gminie; – odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych gminy; – określa sposób wyłaniania władz gminy; – wymienia podstawowe zadania gminy; – określa, gdzie znajduje się urząd gminy, w której mieszka; – wymienia główne źródła finansowania gminy i kierunki wydatków w budżecie gminy; – podaje przykłady wpływu mieszkańców na życie gminy; – podaje przykłady spraw rozstrzyganych w referendum gminnym; – wyszukuje informacje na temat przedsięwzięć podejmowanych przez młodzieżowe rady gminy, miasta; – wyszukuje informacje na temat problemów społecznych swojej gminy; – znajduje informacje na temat, wydarzeń i postaci z dziejów swojej gminy. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dobiera do poszczególnych rodzajów gminy odpowiadające im organy; – wymienia uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych gminy; – podaje przykłady zadań własnych i zleconych gminy; – wyjaśnia pojęcie <i>budżet obywatelski</i>; – wyszukuje informacje na temat realizacji lokalnych inicjatyw mieszkańców finansowanych z budżetów obywatelskich; – projektuje inicjatywę, która może być sfinansowana w ramach budżetu obywatelskiego. – wyjaśnia, jaką rolę w budżecie gminy odgrywają środki uzyskiwane z funduszy unijnych; – interpretuje / prezentuje* strukturę budżetu swojej gminy [wykres, tabela, prezentacja multimedialna]; – ocenia [uzasadnia ocenę] funkcjonowanie samorządu w swojej gminie; – uzasadnia konieczność angażowania się mieszkańców w rozwiązywanie problemów gminy i działalność organów gminy; – prezentuje* wybrany problem społeczny występujący w swojej gminie; – interpretuje przepisy prawa dotyczące organizacji referendum gminnego; – przygotowuje kampanię wyborczą do młodzieżowej rady gminy;

		<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w pracach młodzieżowej rady gminy; – reklamuje / promuje na forum szkoły ideę młodzieżowej rady gminy; – prezentuje* swoją gminę: historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach.
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia organy władzy samorządu powiatowego i wojewódzkiego; – odróżnia organy uchwałodawcze od organów wykonawczych powiatu i województwa; – określa sposób wyłaniania władz samorządowych powiatu i województwa; – określa, gdzie znajdują się siedziby władz powiatu i województwa, w których mieszka; – wymienia podstawowe zadania samorządu powiatowego i wojewódzkiego; – podaje przykłady spraw rozstrzyganych w referendum lokalnym; – znajduje informacje na temat swojego regionu [historia, symbole, tradycje, zwyczaje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jego dziejach]. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe uprawnienia organów uchwałodawczych i wykonawczych powiatu i województwa; – interpretuje przepisy prawa dotyczące przeprowadzania wyborów do władz uchwałodawczych powiatu i województwa; – porównuje strukturę i sposób powoływania władz samorządowych gminy, powiatu i województwa; – przedstawia strukturę polityczną sejmiku swojego województwa bieżącej kadencji; – prezentuje* swój powiat lub województwo [historię, symbole, tradycje oraz miejsca i osoby, które odegrały szczególną rolę w jej dziejach].
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady spraw załatwianych przez urząd gminy, starostwo powiatowe, urząd marszałkowski; – odszukuje stronę internetową własnego urzędu gminy, starostwa powiatowego, urzędu marszałkowskiego i znajduje informacje na temat spraw załatwianych w poszczególnych wydziałach urzędu gminy oraz starostwa powiatowego; – wypełnia wnioski o wydanie dowodu osobistego oraz o wydanie paszportu; – rozpoznaje przypadki łamania praw przysługujących obywatelom w urzędzie; – rozpoznaje przejawy korupcji; – podaje przykłady aktywności obywatelskiej na rzecz społeczności lokalnej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odszukuje informacje zamieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej; – sporządza wykaz spraw, które można załatwić w gminie za pomocą ePUAP; – prezentuje strukturę organizacyjną swojego urzędu gminy; – wymienia podstawowe zasady postępowania etycznego w pracy administracji publicznej; – wyjaśnia, dlaczego należy przestrzegać zasad etycznego postępowania urzędników administracji; – wyjaśnia, jak powinien postąpić obywatel w przypadku łamania jego praw w urzędzie;

		<ul style="list-style-type: none"> – planuje [przeprowadza na forum szkoły] kampanię społeczną promującą zasady etycznego postępowania urzędników administracji [przeciwdziałającą zjawisku korupcji; nepotyzmu]; – organizuje debatę / dyskusję [bierze aktywny udział w debacie/ dyskusji] na temat przyczyn i skutków zjawiska korupcji i [lub] nepotyzmu w życiu publicznym; – uzasadnia konieczność, angażowania się w życie lokalnej społeczności; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] działanie na rzecz swojej społeczności lokalnej.
ROZDZIAŁ IV		
1.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne czynniki kształtujące polską tożsamość narodową; – wymienia / rozpoznaje / opisuje polskie symbole narodowe; – podaje przykłady polskiego dziedzictwa narodowego; – wymienia sytuacje, w których używa się polskich symboli narodowych; – przedstawia zasady prawidłowego zachowania w trakcie uroczystości państwowych, świąt narodowych, wobec symboli narodowych; – wymienia / rozpoznaje najważniejsze polskie święta narodowe; [podaje datę i wydarzenie historyczne bezpośrednio z nim związane]; – wyjaśnia pojęcie <i>ojczyzna</i>; – nazywa swoją dużą i małą ojczyznę. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia różne rodzaje tożsamości społecznych; – wyjaśnia, w jaki sposób historia kształtowała polską tożsamość narodową; – wyjaśnia, jakie znaczenie dla współczesnego młodego człowieka ma tożsamość narodowa; – wyjaśnia, z czego mogą wynikać trudności w utrzymaniu polskiej tożsamości narodowej; – wyjaśnia, jak i dlaczego, jak zmieniały się na przestrzeni dziejów polskie symbole narodowe; – prezentuje wybrany element polskiego dziedzictwa narodowego*; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy wspólnotą narodową i wspólnotą etniczną; – wymienia negatywne i pozytywne aspekty funkcjonowania społeczeństw wieloetnicznych/ narodowych; – wymienia czynniki utrudniające i ułatwiające prawidłową komunikację pomiędzy różnymi grupami etnicznymi / narodowymi; – prezentuje* wybrany problem etniczny / narodowy współczesnego świata;

		<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, że można pogodzić różne tożsamości społeczno-kulturowe.
2.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy obywatelstwem a narodowością; – wymienia więzi łączące obywatela i państwo; – wymienia podstawowe prawa i obowiązki obywatela RP; – wymienia podstawowe sposoby nabycia obywatelstwa polskiego; – wyjaśnia, na czym polega zasada krwi; – podaje przykłady cnót/wartości obywatelskich [odpowiedzialność, troska o dobro wspólne, aktywność, przedsiębiorczość, solidarność, roztropność, tolerancja, odwaga cywilna]; – wymienia najwybitniejszych Polaków XX i XXI wieku. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i porównuje różne sposoby nabywania obywatelstwa polskiego; – wymienia konstytucyjne prawa i obowiązki obywatela RP; – uzasadnia konieczność przestrzegania cnót/wartości obywatelskich we współczesnym państwie demokratycznym; – prezentuje* wzorzec obywatela polskiego; wybór postaci uzasadnia, odwołując się do jego cnót, postaw, działań, osiągnięć; – przedstawia konsekwencję odrzucenia wartości w życiu publicznym; – wyjaśnia, jaki wpływ ma państwo na kształtowanie więzi narodowych.
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady postaw patriotycznych i działań na rzecz dobra Ojczyzny; – podaje przykłady postaw patriotycznych wśród współczesnej młodzieży; – wymienia przejawy patriotyzmu lokalnego i gospodarczego; – uzasadnia potrzebę patriotyzmu we współczesnym świecie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostrzega różnice w sposobie rozumienia <i>patriotyzmu</i>; – porównuje postawy patriotyczne dawniej i dzisiaj; – wskazuje zalety i wady postaw uznawanych współcześnie za przejawy patriotyzmu, np. kibicowanie na zawodach sportowych, patriotyzm gospodarczy; – podejmuje na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania służące propagowaniu postaw patriotycznych [planuje, aktywnie uczestniczy]; – podejmuje działania sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności [planuje, aktywnie uczestniczy].
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia mniejszości etniczne i narodowe we współczesnej Polsce oraz grupę posługującą się językiem regionalnym; – odczytuje z mapy, gdzie znajdują się największe skupiska mniejszości etnicznych i narodowych w Polsce; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy mniejszością narodową a mniejszością etniczną; – wymienia kryteria, które decydują w Polsce o uznaniu danej społeczności za mniejszość narodową lub etniczną;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe prawa przysługujące mniejszościom narodowym i etnicznym w Polsce; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy mniejszościami narodowymi i etnicznymi w Polsce a cudzoziemcami; – wymienia podstawowe grupy cudzoziemców przebywających w Polsce; – wymienia podstawowe prawa przysługujące uchodźcom w Polsce; – wyjaśnia pojęcie <i>Polonia</i>; – odczytuje z mapy, gdzie współcześnie znajdują się największe skupiska Polonii. 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia konieczność szczególnej ochrony prawnej mniejszości narodowych i etnicznych; – prezentuje* historię, kulturę, formy organizacji wybranej mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy pojęciami: imigranci i uchodźcy; – podaje przykłady działań służących przeciwdziałaniu zjawisku nietolerancji wobec mniejszości i cudzoziemców; – wymienia związki łączące Polonię z Polską; – wymienia główne czynniki, które zadecydowały o powstaniu Polonii.
5.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przejawy ksenofobii, w tym rasizmu, szowinizmu i antysemityzmu; – przedstawia konsekwencje upowszechniania się postaw ksenofobii, w tym szowinizmu i antysemityzmu; – rozpoznaje postawy tolerancji i braku tolerancji; – odróżnia postawę tolerancyjną od postawy bezkrytycznej akceptacji; – przedstawia społeczne konsekwencje braku tolerancji; – podaje przykłady stereotypów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; – wyjaśnia, w jaki sposób można przeciwstawiać się przejawom ksenofobii, w tym szowinizmowi i antysemityzmowi; – porównuje postawę patriotyczną i nacjonalistyczną; – uzasadnia słuszność postawy tolerancyjnej; – przedstawia społeczne konsekwencje stereotypizacji; – podejmuje na forum szkoły lub środowiska lokalnego działania sprzyjające kształtowaniu postawy otwartości, akceptacji i tolerancji wobec odmienności etnicznych, religijnych i kulturowych.
ROZDZIAŁ V		
1.	<p>Uczeń :</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działań władzy państwowej; – wymienia podstawowe funkcje i cechy państwa; – wyjaśnia, co to znaczy, że państwo jest suwerenne; – wymienia nazwy współczesnych reżimów politycznych [demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm]; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – do funkcji państwa dopasowuje odpowiadające im działania władzy państwowej; – wskazuje wady i zalety demokracji bezpośredniej i pośredniej; – wymienia podstawowe cechy autorytaryzmu i totalitaryzmu; – podaje przykłady współczesnych państwa autorytarnych;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe cechy państwa demokratycznego; – wymienia korzyści, jakie daje obywatelom ustrój demokratyczny; – wyjaśnia, czym się różni demokracja bezpośrednia od pośredniej; – podaje przykłady realizacji zasady przedstawicielstwa; – wymienia podstawowe formy demokracji bezpośredniej. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady współczesnych i historycznych państw totalitarnych; – prezentuje* sytuację człowieka w państwie totalitarnym; – porównuje pozycję obywatela w państwie demokratycznym oraz państwie autorytarnym i totalitarnym; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy monarchią a republiką; – wskazuje na mapie Europy monarchie i republiki.
2.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne rodzaje władzy państwowej; – wymienia organy władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej w Polsce; – wymienia szczególne cechy konstytucji; – wymienia podstawowe zasady ustroju Polski; – wyjaśnia, na czym polegają zasady: państwa prawa, konstytucjonalizmu i trójpodziału władzy; – podaje przykłady spraw, w których orzeka Trybunał Konstytucyjny. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dokonuje interpretacji przepisu Konstytucji RP dotyczącego referendum ogólnokrajowego; – wymienia źródła powszechnie obowiązującego prawa w Polsce; – wyjaśnia, czym jest preambuła i wymienia wartości, do których odwołano się w preambule Konstytucji RP; – wyjaśnia, dlaczego zasady konstytucjonalizmu, przedstawicielstwa, trójpodziału władzy, pluralizmu politycznego, państwa prawa są fundamentem ustroju demokratycznego; – wskazuje wady i zalety republikańskiej formy rządów; – wyjaśnia, jakich spraw dotyczyły referenda ogólnokrajowe przeprowadzone po 1989 roku; – przedstawia główne zasady nowelizacji Konstytucji RP; – przedstawić historię polskiego konstytucjonalizmu.
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia organy władzy ustawodawczej; – podaje główne funkcję Sejmu i Senatu; – określa, z ilu posłów składa się Sejm, a z ilu Senat; – wyjaśnia zasady, według, których odbywają się wybory do Sejmu i Senatu; – wyjaśnia, w jaki sposób podejmowane są decyzje w Sejmie i Senacie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje organizację Sejmu; wyjaśnia pojęcia: <i>mandat, komisje sejmowe, Prezydium Sejmu, Konwent Seniorów, immunitet</i>; – porównuje rolę Sejmu i Senatu w procesie ustawodawczym; – wyjaśnia, jaką rolę w procesie ustawodawczym odgrywa Prezydent RP;

	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne etapy procesu ustawodawczego; – wyjaśnia, na czym polega zasada pluralizmu politycznego; – wymienia ugrupowania polityczne mające swoją reprezentację w Sejmie bieżącej kadencji; – wyjaśnia, co jest głównym celem działalności partii politycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zasady organizacji wyborów do Sejmu i Senatu; – wyjaśnia, jakie znaczenie w państwie demokratycznym ma aktywność wyborcza obywateli; – wymienia skutki, jakie niesie dla państwa i społeczeństwa niska frekwencja wyborcza; – podaje przykłady sytuacji, w których Sejm i Senat obradują jako Zgromadzenie Narodowe; – odszukuje i prezentuje* informacje na temat wybranej polskiej partii politycznej [struktura organizacyjna, program, działalność, wartości].
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia organy władzy wykonawczej w Polsce; – podaje imię i nazwisko urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów i wiceprezesów Rady Ministrów; – przedstawia główne zasady wyboru Prezydenta RP; – wymienia podstawowe kompetencje Prezydenta RP; – wymienia podstawowe kompetencje Rady Ministrów; – przedstawia główne zasady powoływania Rady Ministrów; – znajduje informacje o życiorysie politycznym osób pełniących urząd Prezydenta RP, które wybrano w wyborach powszechnych, oraz o działaniach urzędującego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porządkuje kompetencje Prezydenta RP [polityka wewnętrzna, polityka zagraniczna]; – wyjaśnia, na czym polega zasada kontrasygnaty; – prezentuje* podstawowe fakty dotyczące życiorysu politycznego urzędującej głowy państwa oraz Prezesa Rady Ministrów; – wymienia Prezydentów RP wybranych w wyborach powszechnych po 1989 r; – omawia procedurę tworzenia rządu; – wyjaśnia, na czym polega kontrola polityczna Sejmu nad Radą Ministrów; – przedstawia główne zadania wskazanych ministerstw; – prezentuje* zadania i zakres działań wybranego ministerstwa; – na podstawie zgromadzonych informacji wyjaśnia, w jaki sposób działania poszczególnych ministerstw wpływają na życie przeciętnej polskiej rodziny.
5.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady spraw, z którymi człowiek może zwrócić się do sądu; – wymienia rodzaje sądów w Polsce; – wymienia nazwy trybunałów działających w Polsce; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia strukturę i hierarchię sądów w Polsce; – prezentuje strukturę organizacyjną sądu rejonowego; – wymienia strony postępowania sądowego [postępowanie karne i cywilne];

	<ul style="list-style-type: none"> – określa główne zadania Trybunału Konstytucyjnego; – wyjaśnia, czym zajmują się sądy administracyjne; – wyjaśnia, jaką rolę pełnią sędziowie w procesie sądowym; – wyjaśnia, na czym polega zasada niezależności sądów i niezawisłości sędziów; – wyjaśnia, w jaki sposób realizowana jest zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje główne zasady postępowania sądowego; – wyjaśnia, znaczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego; – wymienia zasady gwarantujące niezawisłość sędziów, – zajmuje stanowisko w sprawie roli ławników w procesie sądowym [buduje argumenty i kontrargumenty]; – wyjaśnia rolę Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu dla ochrony zasady państwa prawa.
6.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady realizacji prawa do swobodnego zrzeszania się; – podaje przykłady organizacji pozarządowych [stowarzyszeń i fundacji], działających w swoim środowisku lokalnym; – podaje przykłady organizacji młodzieżowych działających w Polsce; – wymienia podstawowe cechy wolontariatu i podaje przykłady działań wolontariuszy; – wymienia korzyści wynikające z pracy w wolontariacie; – podaje przykłady działań podejmowanych przez związki zawodowe. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w państwie demokratycznym odgrywa zasada swobodnego zrzeszania się; – wyjaśnia, na czym polega różnica pomiędzy fundacją a stowarzyszeniem; – wyjaśnia, czym jest organizacja pożytku publicznego i w jaki sposób można wspomóc jej działalność; – aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz wspierania innych ludzi, rozwoju środowiska lokalnego [aktywność w organizacjach pozarządowych, praca w wolontariacie]; – prezentuje* wybraną organizację pozarządową [misja, wartości, cele, formy działania, struktura organizacyjna, znaczenie dla środowiska]; – planuje działalność i strukturę organizacyjną dowolnego stowarzyszenia; – uzasadnia konieczność angażowania się w działania organizacji pozarządowych; – przedstawia historię NSZZ „Solidarność”.
7.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia współczesne rodzaje środków masowego przekazu; – w przekazie medialnym odróżnia informacje o faktach od komentarzy i opinii; – wymienia podstawowe zasady etyki dziennikarskiej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu dla wolności słowa; – na wybranych przykładach omawia funkcje reklamy; – wyjaśnia, jaki wpływ ma opinia publiczna na funkcjonowanie państwa demokratycznego;

	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje proste wyniki badań opinii publicznej; – odróżnia kampanię społeczną od reklamy marketingowej; – wymienia podstawowe funkcje reklamy; – wskazuje środki perswazji zastosowane w wybranych kampaniach reklamowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje krytycznej analizy przekazu informacyjnego, np. reklamy, kampanii społecznej [wykorzystane środki perswazyjne, przejawy i sposoby manipulacji, wykorzystane komunikaty niewerbalne]; – porównuje wybrane przekazy informacyjne dotyczące tych samych wydarzeń [osób, problemów]; – prezentuje* wybrane media społecznościowe [cechy, zalety, zagrożenia]; – pracuje w zespole redakcyjnym gazetki szkolnej [radiowęzła szkolnego; szkolnej strony internetowej, itp.]; – planuje [przeprowadza / bierze aktywny udział] kampanię reklamową [kampanię społeczną].
ROZDZIAŁ VI		
1.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwija skrót ONZ i NATO; – wymienia główne cele i zadania ONZ; – wymienia główne cele i zadania NATO; – wymienia główne organy ONZ; – rozpoznaje przejawy realizacji przez państwo polityki zagranicznej; – wymienia główne cele polityki zagranicznej państwa; – podaje przykłady aktywności Polski w ONZ i NATO. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa, kiedy powstało ONZ i kiedy powstało NATO; – wyjaśnia, czym różni się ONZ od innych organizacji międzynarodowych; – wyjaśnia, czym zajmuje się Rada Bezpieczeństwa ONZ; – wyjaśnia pojęcie <i>misja pokojowa</i> ONZ; – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa NATO w polityce obronnej państwa polskiego; – prezentuje* wybraną misję pokojową ONZ, w której brały udział/biorą wojska polskie [cele, zadania, historia misji, charakterystyka konfliktu, udział wojsk polskich, geografia polityczna]; – wskazuje na mapie państwa członkowskie NATO; – wymienia nazwy, innych niż ONZ i NATO, organizacji międzynarodowych, do których należy Polska; – wyjaśnia, jaką rolę pełnią ambasadorzy i konsulowie.
2.	<p>Uczeń:</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia imiona i nazwiska Ojców założycieli zjednoczonej Europy;

	<ul style="list-style-type: none"> – odszukuje informacje o życiorysie politycznym Ojców założycieli zjednoczonej Europy; – wymienia główne przyczyny integracji europejskiej; – podaje, kiedy i gdzie podpisano traktat o powstaniu Unii Europejskiej; – podaje nazwy głównych organów Unii Europejskiej; – wymienia główne zasady funkcjonowania Unii Europejskiej; – wymienia imiona i nazwiska Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej; – wymienia i wskazuje na mapie państwa sąsiadujące z Polską, które należą do Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne etapy integracji europejskiej; – wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej; – wymienia podstawowe zadania / kompetencje głównych organów Unii Europejskiej; – prezentuje* wybrane problemy i osiągnięcia procesu integracji europejskiej; – prezentuje* wybrane państwa członkowskie Unii Europejskiej [historia, kultura, demografia, ekonomia, itp.] – prezentuje* sylwetki polityczne Polaków pełniących ważne funkcje w instytucjach /organach Unii Europejskiej; – planuje [organizuje / aktywnie uczestniczy] <i>Dzień Europy w szkole.</i>
3.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób nabywa się obywatelstwo Unii Europejskiej; – wymienia prawa wynikające z obywatelstwa Unii Europejskiej; – podaje rok, w którym Polska przystąpiła do Unii Europejskiej; – odszukuje informacje na temat funduszy unijnych, z których korzysta Polska; – przedstawia podstawowe korzyści związane z obecnością Polski w Unii Europejskiej dla pracowników i osób podróżujących. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega Europejski Rynek Wewnętrzny; – podaje przykłady wykorzystania przez Polskę funduszy unijnych; – prezentuje* inwestycje gminne, finansowane ze środków unijnych; – prezentuje* wybraną inicjatywę unijną na rzecz młodzieży; – ocenia proces integracji Polski z Unią Europejską - przedstawia korzyści i zagrożenia; – wyjaśnia, na jakich zasadach funkcjonuje Strefa Schengen; – przedstawia korzyści wynikające z przynależności Polski do Strefy Schengen.
4.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie mapy podaje przykłady państw globalnej Północy i globalnego Południa; – na wybranych przykładach wymienia różnice pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; – podaje przykłady globalizacji ekonomicznej i kulturowej współczesnego świata; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje przykłady ilustrujące dysproporcję rozwojową pomiędzy państwami globalnego Południa i globalnej Północy [przyczyny, konsekwencje]; – wyjaśnia, dlaczego pomoc dla państw biednego Południa jest często nieskuteczna;

	<ul style="list-style-type: none"> – na wybranych przykładach przedstawia pozytywne i negatywne skutki procesu globalizacji; – podaje przykłady pomocy humanitarnej i uzasadnia konieczność jej udzielania. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zależności pomiędzy państwami globalnej Północy i globalnego Południa; – prezentuje* działania wybranej organizacji pozarządowej zajmującej się udzielaniem pomocy humanitarnej; – organizuje debatę / dyskusję [bierze aktywny udział w debacie / dyskusji] dotyczącą sposobów udzielania efektywnej pomocy społecznościom globalnego Południa; – wymienia korzyści i zagrożenia wynikające z procesu globalizacji.
5.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na wybranych przykładach wskazuje skutki długotrwałych konfliktów międzynarodowych; – podaje przykłady działań terrorystycznych; – wymienia skutki rozwoju terroryzmu we współczesnym świecie; – podaje przykłady organizacji międzynarodowych zajmujących się rozwiązywaniem konfliktów i walką z terroryzmem. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na wybranych przykładach przedstawia przyczyny współczesnych konfliktów międzynarodowych; – przedstawia różne rodzaje współczesnego terroryzmu; – wyjaśnia, dlaczego walka ze współczesnym terroryzmem jest trudna i często nieskuteczna; – wymienia cechy ludobójstwa; – prezentuje* wybrany konflikt międzynarodowy [lokalizacja konfliktu na mapie, strony konfliktu, przyczyny i formy konfliktu, sposoby rozwiązania sporu].

*np. film, prezentacja multimedialna, plakat, broszura informacyjna, referat, spektakl, słuchowisko radiowe, artykuł do gazetki szkolnej, materiał na stronę internetową] Ocena prezentacji uzależniona jest od jakości wykonanej pracy.